

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. X. Caret efficaci proposito, qui non vult deserere occasionem proximam peccati; nisi fortè excuset grave damnum spirituale vel corporale, alioquin verè imminens, nec alio modo impedibile.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

causa excuset; sic itidem non efficaciter proponit emendationem, qui non vult vitare occasionem proximam ejuldem peccati venialis, nisi iusta causa excuset.

Interim differentia aliqua est, quod sepius occurat iusta causa non vitandi occasionem proximam peccati venialis, quam non vitandi occasionem proximam peccati mortalis; eod quod occasiones peccatorum venialium frequentissima sint, & maxima fragilitas hominis in committendis peccatis venialibus; adeoque moraliter impossibile, id est, non sine notabili incommodo possibile, eas occasiones vitare. At vero occasiones peccatorum mortalium rariores sunt, & ideo facilius praevenerunt, neque tanta est fragilitas hominum in committendis mortalibus.

Hac ergo differentia supposita, Conclusio est communis DD. & probatio facillima, ut puta: Qui amat periculum, in illo peribit Eccli. 3. v. 27. id est, qui sine iusta causa exponit se periculo proximo peccati, hoc iplo peccat illo peccato, cujus periculo se exponit; sed, qui non vult deferere occasionem proximam peccati, ubi & quando commodè potest, exponit se periculo proximo peccati sine iusta causa; ergo hoc iplo peccat illo peccato, cujus occasionem proximam non vult deferere; ergo non habet propositum efficacit evitandi illud peccatum, ut sole meridiano clarius est.

Quæris à me, quæ sit occasio proxima, & quæ remota? Proxima ab Aliquibus definitur, quæ talis est ex suo genere, ut frequenter homines similis conditionis ad peccatum mortale inducat, neque experientia constat in hoc homine talem effectum habere. Remota, quæ talis non est ex suo genere, ut frequenter homines similis conditionis ad peccatum mortale inducat, neque experientia constat, in hoc homine talem effectum habere. Cur autem illa appelletur proxima, & hæc remota; ratio videtur esse, quod inter illam & peccatum nihil videtur mediare, propter quandam conjunctionem necessariam moraliter, quam videtur habere cum peccato; hæc autem non ita videtur conjuncta, sed remota, quatenus mediat major libertas hominis, per quam consequitur peccatum. Ita Lugo disp. 14. n. 149.

Alii vocant occasionem proximam, quod non potest absolvi, vel non sine magno periculo fieri, vel haberi sine peccato. Et hæc ratione putant loqui Gregorium Homil. 24. in Evang. & refertur de Penit. dist. 5. c. 7. Negotium, inquit, quod ante conversionem sine peccato existit, hoc etiam post conversionem repetere culpa non sinit. Et infra: Sunt enim pleraque negotia, quæ sine peccatis exhiberi aut vix, aut nullatenus possunt. Quæ ergo ad peccatum implicant, ad hæc necesse est, ut post conversionem animus non recurrat. Intelligit officium telonii, quod ge-

rebat Mathæus ante conversionem.

Adde, quod refertur eadem dist. c. 6. ex Gregorio 7. in Synodo Romanâ celebratâ An. 1078. c. 6. Falsas Penitentias dicimus, quæ non secundum auctoritatem sanctorum Patrum pro qualitate criminum imponuntur; id est, qui cumque miles, vel negotiator, vel alicui officio aditus, quod sine peccato exerceri non possit, si culpa gravioribus irretitus ad Penitentiam venerit, vel qui bona alienius iniuste detinent, vel qui odium in corde gerit, recognoscat se veram Penitentiam non posse peragere, per quam ad æternam vitam valeat pervenire, nisi negotium derelinquat, vel officium deserat, vel odium ex corde dimittat, bona que iniuste abstulit restituat, arma deponat, nisi consilio religiosorum Episcoporum pro defendenda iustitia.

Et cap. 2. eadem ex Leone Papa Epist. 90. aliâ 92. ad Rusticum Episc. c. 9. licet scriptum habes: Penitenti utilis est etiam dispensatio pati, quam periculis negotiationis obstringi; quæ difficile est, inter ementis, vendentisque commercium non intervenire peccatum. Item cap. seq. Contrarium est omnino Ecclesiasticis regulis, post Penitentia actionem redire ad militiam seculari; cum Apostolus dicat: Nemo militans Deo, implicat se negotiis secularibus. Vide non est liber à laqueis, qui se militie mundanae voluerit implicare.

Nihilominus certum est, per se loquendo neque negotiationem, neque militiam defendendam esse; et si in ipsis plures occasiones peccatorum occurrant, & difficile sit aliquando non peccare, etiam graviter. Unde Ioannes Baptistâ interrogatus à militibus Luc. 3. v. 14. Quid faciemus & nos? Non ait illis: Desinite militiam: sed: Neminem concitatis, neque calumniam faciatis, & contenti estote stipendiis vestris.

Et verò nimis manifestum est, non in omni negotiatione esse periculum proximam peccati, saltem mortalis; quamvis hic & nunc negotiatores ex mala voluntate, turpis questus gratiâ, peccent mortaliter: quod bene advertit Leo Papa supra c. 92. Qualitas laici negotiantem, aut excusat, aut arguit; quia est honestus questus, & turpis. Unde non dicit: Penitenti necessarium est etiam dispensatio pati; sed inquit: Penitenti utilis est etiam dispensatio pati, quæ periculis negotiationis obstringi. Ceterum fieri posset, ut talis esset negotiatio, & talis inclinatio seu propensio negotiantis, v. g. ementis aut vendentis ad turpem questum, ut, nisi alia causa excuset, non deberet absolvi sine proposito negotiationem deferendi. Et idem contingere posset in militia.

Quantum ad iura allegata, loquuntur de illis, quibus ob iustas causas, in Penitentia publica vel privata prohibito erat, redire ad militiam aut negotiationem, ut notat Glossa in cap. Contrarium, verb. Ad militiam, ubi sic ait: Hoc est verum, cum est ei imunitum & vel deliquit in ipsa militia supra dist. 50. Si quis post...

249. Probatur Conclus. ex Scrip. Eccl. 3.

Que sit occasio proxima & remota. Prima explicatio Leonis.

250. Secunda explicatio, quæ videtur esse s. Gregorii de Penit. dist. 5. c. 7.

Penitentia utilis est etiam dispensatio pati.

253. Quædam aditus generaliter volunt implicari.

De his que sunt periculis negotiationis obstringi.

254. Contrarium est omnino Ecclesiasticis regulis.

nam cum hoc est ei iniunctum nomine Penitentia, ne ad secularia negotia unquam revertatur, tunc observare tenetur, alias excommunicatur infra eadem cap. De his. Sed si est ei iniunctum sine privatum, sive solemnem egerit Penitentiam, de caetero redire non potest ad secularia negotia; quia quasi persona Ecclesiastica est, ut supra dist. 1. cap. Aliud. infra cap. De his. nisi sit negotium, quod sine peccato expediatur infra cap. Negotium. Haetenus Glosa.

Igitur fieri potest, ut negotiatio & militia, quamvis de per se non sint occasiones proximae, quia cum gratia Dei ordinaria in iis officiis peccata omnia gravia evitari possunt, & à multis evitantur, licet non sine aliqua difficultate; tamen hic & nunc respectu hujus vel illius personae moralem quandam habeant connexionem cum peccato mortali; quibus proinde vel Absolutio neganda est, vel deferenda negotiatio aut militia, nisi aliunde subfit rationabilis causa, de qua infra.

Unde non approbo, quod Aliqui docent apud Lugonem supra nu. 150. prudenter absolvi adolescentes, qui versantur cum feminis laborando vel conversando, quae in eadem domo non habitant, licet saepe ex tali occasione peccaverint mortaliter cogitatione, consensu, tactibus, vel copula; quia ea non censetur occasio proxima, sed remota; neque enim ex tali occasione semper, aut ferè semper, solent homines peccare mortaliter, & aliunde ad tollendam illam occasionem oporteret penitentem in eremum abire, ut omni commercio cum feminis liber esset.

Hanc, inquam, doctrinam generaliter intellectam, non possum recipere; neque Lugo potest recipere secundum suam definitionem occasionis proximae, superius relatae; quia experientia constare potest, in particulari adolescente talem conversationem frequenter talem effectum habere, id est, moraliter certò inducere ad peccatum mortale, sive alii ejusdem conditionis soleant frequenter peccare, sive non.

Cur ergo illa conversatio, secundum definitionem Lugonis, non erit occasio proxima isti particulari adolescenti? Erit planè; adeoque, nisi fortè excuset grave damnum corporale vel spirituale alioquin incurrendum, tenetur deserere illam conversationem, si velit debite absolvi; quomodo enim potest habere propositum efficax non peccandi, immo quomodo non vult peccare, qui illud vult, quod moraliter certò habet annexum peccatum?

Nonne qui vult casum ex turri, censetur velle mortem corporalem, certò moraliter connexam? Nemo dubitat, nisi adsit justa causa, quare censetur velle istum casum, &

non mortem moraliter certò connexam. Sufficit ergo ad occasionem proximam peccati, quòd in tali homine moraliter certò habeat adjunctum peccatum, sive in aliis habeat talem effectum, sive non.

Si inferas; ergo pecco mortaliter, exercendo actionem, quam in me comitatur moraliter semper pollutio, quamvis in aliis hominibus non soleat habere talem effectum. Probatur Consequentia; quia est occasio proxima.

Respondere possem cum Aliquibus, concedendo totum; si absque ulla justa causa hujusmodi actionem exerceas, quia censeri interpretativè velle pollutionem, cum scias illam ordinariè connexam hujusmodi actioni; sicuti praevidens homicidium in ebrietate, censetur illud interpretativè velle, & consequenter peccat peccato homicidii, tamesi in aliis hominibus ebrietas non soleat illum effectum habere.

Alii respondent Neg. Conf. quia non est occasio proxima alicujus peccati; quia pollutio, quae oritur via naturali ex miseria corruptae naturae, non est ex objecto suo mala, ac proinde illam velle, non est peccaminosum, saltem mortaliter; jam autem in casu proposito pollutio oritur via naturali ex miseria corruptae naturae, & non ex aliqua causa extrinseca per se influente, ut suppono.

Hinc non posses te inebriare sine peccato pollutionis, si scires, quod moraliter certò pollutio tunc tibi eveniat ex propria, vel aliena cooperatione; tamesi aliis hominibus in ebrietate id non soleat evenire. Et idem est, si scires subesse periculum consensus.

Si rursum inferas: ergo non pecco mortaliter, videndo mulierem speciosam totam nudam, si per experientiam scio, me ex tali conspectu nullatenus moveri ad libidinem; quamvis aliòquin in aliis hominibus soleat habere talem effectum.

Respon. neg. Conseq. quia, saltem ex natura sua, talis aspectus natus est in te causare talem libidinem; etsi hic & nunc per accidens non causet; & idem est de tactu partium inhonestarum: unde ex illa parte aspectus iste (ut & ille tactus) est graviter illicitus; quia qui vult causam per se, vult etiam effectum, etsi hic & nunc per accidens impediatur; & aliunde causa illa ratione effectus, qui natus est sequi, & regulariter sequitur, quasi objectivè mala est, & illicita, etiam tunc, quando certò scitur effectus non secuturus.

Quod etiam cernitur in lege positiva, v. g. in clausura Monialium, quae inducitur propter periculum incontinentiae; quamvis enim in casu particulari certò moraliter constet de summa continentia, equidem non cessat lex. Ergo similiter quando ex jure naturae

255. Objectio

Solvitur prima.

256. Secunda solutio.

257. Alia objectio.

Solvitur.

Cessante fl. ne legis in casu particulari nota cessat lex.

actio aliqua est illicita propter periculum libidinis, quæ per se nata est consequi talem actionem, ista actio manet illicita, est hinc & nunc moraliter certò constet de summa continentia.

258. Cæterum agitur hinc potissimum de aliquo actu, qui ex se non est peccaminosus, v. g. cohabitatione, vel conversatione mulieris cum viro, quamvis præbeat occasionem ex mala voluntate cohabitantium peccandi, v. g. fornicandi; ut autem illa occasio sit proxima vel remota, attendi debet moralis conjunctio peccati hinc & nunc, considerata qualitate personarum cohabitantium aut conversantium, & aliis circumstantiis; unde cohabitatio aut conversatio, quæ uni potest esse occasio proxima, alteri solum erit remota, ut omnes fateri debent.

Ut autem Confessarius rectum ferat judicium de illa morali conjunctione, multà opus est prudentiâ; sicut in aliis omnibus casibus, qui pendunt ex circumstantiis rerum & personarum; neque certa omninò regula potest assignari.

259. Hinc aliqui putant, simul cohabitantes, esse frequenter ex illa cohabitatione peccent, posse nihilominus absolvi, si cum proposito extraordinario, aut singulari dolore confiteantur; hæc enim faciunt, ut illa cohabitatio jam non sit occasio proxima; quia tales homines jam fortiores sunt, quam antea, adeoque possumus sperare victoriam tentationum; præsertim si non possint sinè omni omninò incommodo separari, & primæ vices sint, quibus accedunt cum tali dolore & proposito, v. g. si nunquam velint esse solus cum sola, nec longos miscere sermones, aut leviter joculari &c.

Et dato, quòd adhuc foret occasio proxima, si non possint separari sinè gravi damno, fortè possint absolvi, ut habet ultima pars Conclusionis, dummodo reverà proponant amplius non peccare; tunc siquidem occasio illa non est omnino voluntaria, velent enim separari, si commodè possent; & aliunde videtur adesse sufficiens ratio, quare censeantur velle illam occasionem, & non peccatum mortale moraliter annexum; veluti qui, ut evadat incendium, saltat per fenestram, cum morali periculo mortis, non censetur intendere mortem, sed solam evasionem incendii.

Alioquin quid faceret filius-familias, qui solet peccare cum ancilla, quam ipse non potest expellere; & à fortiori, si cum fratre vel sorore? Nonne ipsi præclusa est via obtinendi Absolutionem à peccatis, eò quòd maneat invitus in illa occasione, dummodo adhibeat remedia, quæ commodè potest adhibere?

Multorum sententia est, posse absolvi, quæ tamen inefficaciter probatur, ut rectè advertit Dicastillo disp. 6. n. 340. ex cap. Consultationi 4. & cap. Laudabilem 5. de Frigidis & maleficiis, ubi Lucius III. & Cælestinus III. permittunt, duos habitare simul, qui invalidè contraxerant Matrimonium propter impotentiam coeundi; hi, inquam, textus non satis probant; quia illa cohabitatio non semper est occasio proxima peccandi, ut perspicuum est in illis, qui mutuo consensu vovent castitatem, & tamen cohabitantes sicut frater & soror; porò cohabitationem fratris cum sorore, quis dixerit esse occasionem proximam peccandi?

Et sanè uterque Pontifex non solum permittit, sed manifestè supponit, licitam fore talem cohabitationem absque alia justa causa, Lucius III. cap. Consultationi ibi: *Romana Ecclesia consuevit in consensibus indicare, ut quæ tanquam uxores habere non possunt, habeant ut sorores.* Cælestinus III. cap. Laudabilem ibi: *Quod si ambo consentiant simul esse, vir tam, nisi non sit uxorem, saltem habeat ut sororem.*

Deinde in illis juribus nulla fit mentio infamiae vel scandali, ut propter illud vel illam evitandam concederetur cohabitatio, quæ aliàs esset occasio proxima peccati. Patet inspicienti.

Fortè Aliqui probarent hanc sententiam exemplo Judith, & Esther; quarum altera Holophernis nuptias licitas sibi fore existimavit, altera cum Assuero nuptias contraxit, utraque absque spe conversionis viri, immo fortè cum periculo peccati; ut de Judith fatetur Ambrosius lib. 3. de Officiis cap. 13. ibi: *Non expavit moris periculum; sed nec pudoris, quod est gravius hominis formis.* Et insrà: *Honestatis sui se male promissis periclitari, ut omnes eximeret periculo.* Et idem potest dici de Esther.

Adde dictum Sancti Basilii de Constitutionibus Monasticis cap. 4. *Qui magnas aliquas causas & necessitate se periculo obicit, vel promittit se esse in illo, cum tamen aliàs nollit, non tam dicitur amare periculum, quam invitus illud subire; & ideo magis providet Deus, ne in illis peccet.*

Sed hæc verba non sunt Basilii. Que ergo? Etenim bellam, quod præter voluntatem nostram incidat nobis, excipere fortasse necessarium sit, ipsum vero aliquem sibi voluntariè creare, id vero summa stultitia est. Siquidem ignoscere ei possit, qui in priore illo victus sit (nolum autem id esse Christi Athletis evenire) ac qui in posteriore hoc superatus discedat, is, præterquam quòd rem odiosam ridiculam facit, non meretur etiam, cur sibi ignoscatur. Quocirca fugienda in primis cum mulieribus nobis congressiones sunt, collationesque neque ad eas unquam accedendum, nisi cum gratissima

258. Cohabitatio quæ uni potest esse occasio proxima, alteri solum erit remota.

259. Cohabitantes res possunt absolvi, si accedant cum extraordinario proposito;

præsertim si sinè incommodo non possint separari, & sint primæ vices.

Quid si sepius sic fuerint confessi, & non possint separari sinè gravi incommodo?

263. Jam tunc ad exemplum Judith, non facile in ipsa peccata manent.

264. Alia tamen non pro hac exemplum in

264. Alia tamen non pro hac exemplum in

265. Quæstio.

vissima nos aliqua ad eas necessitas impellat, & aliter
facere non possumus. Huculque Balilius, docens
Monachos suos, quod nequaquam temere cum
mulieribus congedi, & colloquiis texere con-
veniat; in quibus tamen colloquiis ordinariè
non est periculum proximum peccati mortalis,
de quo hic tractamus.

Similiter responderi potest ad exemplum
Judith, & Esther; videlicet non fuisse pe-
riculum proximum gravius peccati; & in-
dubie licitum est, se exponere periculo re-
moto pro bono communi, immo & pro
bono privato. Quidni etiam absque ulla ne-
cessitate, cum in humano consortio foret
difficillimum ac moraliter impossibile, ab iis
periculis discedere? Alioquin (ut dicebat Apo-
stolus 1. Cor. 5. v. 10.) *deberatis de hoc
mundo exiisse, adeo nempe familiaria sunt
hæc pericula in singulis, ferè hominum sta-
tibus, officiis & negotiis, etsi inæquali-
ter.*

Atque ut fuisse periculum proximum,
forte id fecerunt ex speciali instinctu divino:
sic quippe ait Judith Ozia & Presbyteris:
*Sicut quod potui loqui, Dei esse cognoscitis, ita quod
facere disposui, probate si ex Deo est, & orate,
ut firmum faciat Deus consilium meum.* Judith 8.
v. 30. & 31. Et cap. 10. v. 4. legitur: *Cui
etiam (scilicet Judith) Dominus contulit splen-
dorem, quoniam omnis ista compositio non ex libi-
dine, sed ex virtute pendebat.* Ex quo factum
est, ut specialiter Dominus illam custodierit
à peccato, ut ipsa fatetur cap. 13. v. 20. *Vixit
autem ipse Dominus; quoniam custodivit me Ange-
lus eius, & hinc euntem, & ibi commorantem, &
inde huc revertentem, & non permisit me Dominus
ancillam suam coquinari, sed sine pollutione pec-
cati revocavit me vobis &c.*

Quidquid sit de his exemplis, & aliis si-
milibus, quæ potius admiranda sunt, quàm
imitanda, ad summum probant, urgente ex-
tremâ necessitate, maximè boni commu-
nis, præsumi posse speciale adiutorium Dei,
ut præsumebat Judith, teste Ambrosio su-
prà in fine cap. ibi: *Quanta honestatis auctoritas,
ut Deum adiutorem præsumeret, quæ præsum-
ptione fit; ut jam sit occasio remota, quæ
aliàs fuisse proxima, id est, ut jam non
sit moralis certitudo peccati, quæ aliàs
fuisse.*

Porro unumquemque, etiam maximum
peccatorem, probabiliter posse præsumere spe-
ciale auxilium divinum, quodcumque com-
modè non potest occasionem alioquin proxima
deserere, non facile credidero. Et tunc
quæstio est, quomodo cum illa occasione pos-
sit conjungi efficax propositum non peccandi
de cetero.

Quod autem conjungi non possit, osten-
ditur hoc argumento: Si scires ex revelatio-
ne divina te damnandum, si talem domum

intraveris, debes, etiam cum gravissimo de-
trimento, non solum privato, sed etiam com-
muni, ingressum illius domus omnino fugere,
ex obligatione saltem Charitatis erga te-
ipsum, quæ debes velle, & procurare tibi bo-
num salutis æternæ, cum jactura cujuscum-
que boni temporalis tam proprii, quàm alieni;
immo etiam cum jactura æternæ salutis pro-
ximi; atqui majus malum est peccatum mor-
tale, quàm infernus ipse, & carentia æter-
næ Beatitudinis; ergo ex eadem obligatione
debes omnino fugere occasionem, ex qua
moraliter certò sequitur peccatum mortale,
etiam cum gravissimo proprio, vel alterius de-
trimento.

Respon. neg. Conseq. ratio disparitatis;
quia æterna damnatio est physicè certa; pec-
catum autem mortale physicè contingens, ut-
pote adhuc dependens à libera voluntate ope-
rantis. Deinde in inferno nulla est redemp-
tio; at verò status peccati mortalis repara-
bilis est: *Si impius egerit Penitentiam ab om-
nibus peccatis suis &c. vitâ vivet, & non
moriatur.* Ezech. 18. v. 21. & alibi.

Dices; pro salute totius mundi non licet
minimum mortale committere; neque ad
evitandum infernum. Respondetur; neque
minimum veniale; & tamen quis propterea
dixerit, non posse quempiam manere in oc-
casione proxima peccati venialis, quando il-
lam non potest deserere, absque gravi no-
cumento temporali, aut spirituali? Aliud
ergo est peccare, quod nunquam licitum est,
aliud permanere in occasione proxima pec-
cati, quando illam deserere est moraliter im-
possibile.

Contra; hoc est quod queritur, an quan-
do absolute est impossibile, deserere occa-
sionem proximam, non esse deserere non sit
actu peccare; qui enim non vult tollere cau-
sam per se, videtur hoc ipso velle effectum à
se ponendum; per consequens velle peccare,
cum peccatum proprium, ut supponitur, certò
moraliter sit committendum.

Nec dixeris; solum permittit peccatum
proprium; quia videtur esse implicatio in
terminis, si enim peccatum proprium est, pro-
pria voluntate committitur, & non tan-
tùm permittitur alienâ voluntate commit-
tendum. Unde non satis intelligo, quomo-
do Doctores communiter in hac materia effi-
caciter argumententur à permissione peccati
alieni; quæ indubie licet ex justa & rationa-
bili causa, qualis est grave respectivè damnum
corporale, aut spirituale, ad permissionem,
ut vocant, proprii peccati.

Haud dubium quin Deus possit permittere
peccata hominum, & de facto permittat: *Non
mittit peccata hominum.*
*fit aliquid, inquit Augult. Enchir. cap. 93.
& 96. nisi Omnipotens fieri velit, vel sinendo ut
fiat,*

Responso.

266.

Alia obje-
ctio solvia-
tur.

Sei solutio
videtur esse
petitio prin-
cipii.

267.

Non valet
argumen-
tum à per-
missione
alieni peccati
ad per-
missionem
proprii pec-
cati.

Deus per-
mittit peccata
hominum.

fiat, vel ipse faciendo. Nec dubitandum, Deum facere bene, etiam sinendo fieri, quacumque sunt male; non enim hoc nisi iusto iudicio sunt. Et profecto bonum est omne quod iustum est. Nam nisi esset hoc bonum, ut essent & mala, nullo modo sinceretur esse ab Omnipotente bono.

268.
Permissio
ista peccati
aliquando
est effectus
prædestina-
tionis;
Rom. 8.
9. Aug.

Et hanc ipsam permissionem peccati, existimo posse esse effectum prædestinationis: Quoniam, ut ait Apostolus Rom. 8. v. 28. diligenti-
bus Deum omnia cooperantur in bonum, iis, qui secundum propositum vocati sunt sancti. Vique adeo profus omnia (utor verbis D. Augustini lib. de Corrept. & Grat.) ut etiam si qui eorum deviant & exorbitant, etiam hoc ipsum eis faciat proficere in bonum, quia humiliores redeunt, atque doctiores. Ergo licet Deum orare pro permissione peccati tam proprii, quam alieni.

non ideo
tamen licet
orare pro
permissione
proprii pec-
cati.

Negatur Consequens Ratio disparitatis assignatur à Doctoribus; quia peccatum proprium non fit sine propria voluntate, adeoque petere permissionem proprii peccati esset petere proprium peccatum; non sunt autem facienda mala, ut eveniant bona; velle autem permissionem alieni peccati, non est velle illud efficere; sed est velle illud non impedire, quod licet ex iusta causa. Ergo similiter velle occasionem proprii peccati; est velle proprium peccatum; velle autem occasionem proximam alieni peccati, non est velle illud efficere; sed est velle illud non impedire.

269.
Objectio.

Dices; in casu Conclusionis non est voluntas occasionis proximæ; nam si commodè posset fieri, non permaneret penitens in illa occasione; sed potius permissio occasionis; ergo non est voluntas peccandi, sed potius permissio peccati.

Solvitur.

Respondeo; qui fornicatur ex metu mortis, nolle fornicari, si commodè posset; & tamen non solum permittit fornicationem, sed positivè illam vult; sicut ergo illa fornicatio propterea non excusatur à peccato, quia videlicet non fieret, si abesset metus; pari ratione videtur, quod permanere ex metu mortis in occasione proxima peccati, non debeat excusari à peccato ex eo, quod homo non permaneret, si metus abesset.

270.
Instantia.

Instas; illa permanentia non est mala, nisi ratione peccati, quod moraliter illi connectitur; sed permanentia non vult illud peccatum, neque expressè, ut suppono, neque interpretativè; quia adeest iusta causa, quare non censetur velle peccatum consequens; sed meram v. g. cohabitationem, ex qua sequitur peccatum.

Sicuti qui ex necessitate, v. g. chyrurgus, curandi causâ aspicit, aut tangit partes inhonestas, non censetur velle motus inhonestos, naturaliter consequentes; uti & ille, qui permittit ex eadem causâ tales tactus. Idem est de Confessariis, qui ex auditu turpium patiuntur tales motus, aut etiam pollutionem.

Respondeo disparitatem esse; quod illi motus sequantur naturaliter, contra expressam voluntatem patientis ejusmodi motus, in nostro autem casu peccatum non sequitur, nisi ex libera voluntate illud operantis; adeoque qui vult permissionem proprii peccati, sicut indubiè vult, qui permanet in proxima occasione, vult peccare; cum illa permissio dicat intrinsicè ordinem ad proprium peccatum. Alioquin quare non possum petere à Deo permissionem proprii peccati, sicut alieni?

Paritas esset in exemplis allegatis, si foret proximum periculum consensus; & tunc est præsens difficultas, an liceat illi aspectus, vel tactus causâ curationis. Similiter an liceat audire Confessiones, cum periculo consensus in pollutionem. Et qui negaret esse licitum, nescio quomodo efficaciter redargueretur; non enim sunt facienda bona, ut eveniant mala; quod intelligi non tantum quando illud malum est finis intentus actionis bonæ, tunc enim res plana est; sed etiam, quando operi bono moraliter certò annexitur propria operatio mala; secus operatio mala alterius, qui posset, si vellet, à malo abstinere. Ratio disparitatis; quia nunquam licet peccare, licet autem aliquando permittere peccatum alterius; per consequens licet aliquando dare occasionem proximam peccati alieni; secus peccati proprii.

Hinc Rituale Rom. Tit. de Penitentia. Videat, inquit, diligenter Sacerdos, quando, & quibus conferenda; vel neganda, vel differenda sit Absolutio; ne absolvat eos, qui talis beneficii sunt incapaces: quales sunt, qui nulla dant signa doloris, qui odia & inimicitias deponere, aut aliena, si possunt, restituere, aut proximam peccandi occasionem deserere, aut alio modo peccata derelinquere, aut vitam in melius emendare noliunt. Non dicitur Proximam peccandi occasionem deserere, si possunt, sicut dixerat de restitutione: Aliena, si possunt, restituere; sed simpliciter: Aut proximam peccandi occasionem deserere, tacitè innuens, nullam dari causam excusantem; sicut bene datur causa excusans à restitutione.

Si inferas; ergo parvulo, certò morianti sinè Baptismate in domo concubinae, non licebit eam intrare, si est proximum periculum consensus in peccatum; transeat totum.

Sed contra: taliter constituto debet quis succurrere jure divino. Respondeo; si potest absque peccato; alioquin, ut supra dixi, pro salute totius mundi non licet peccare; non solum, quando peccatum est medium necessarium; sicuti v. g. si aliqua diceret: Occidam me ipsam, nisi mecum forniceris; sed etiam quando moraliter certò connectitur medio, alioquin bono, ad salutem necessario.

Reponis; est petitio principii; queritur enim, an peccet constituendo seipsum in proxima occasione peccati. Respondeo; queritur, an illa necessitas excuset actum conexum à mali-

à malitia peccati, quam aliàs haberet; si ex-
culat, manifestum est, quòd liceat se con-
stitueri in proxima occasione illius actus,
sicuti (ut exemplis Sancii in Select. disp.
10.) qui dives est, & exercet officium fabri,
sive ferrarii, sive lignarii, non tenetur die
jejunii cessare ab opere, ut possit jejunare;
neque ille, qui properat ad nundinas, tene-
tur, ut audiat Sacrum die Festo iter interrum-
pere, si occasio labatur è manibus. Ratio,
quia illa omisso Sacri definit esse mala, simi-
liter non observatio jejunii. Quid ergo mirum,
si talis non peccet? Sed de hoc non queritur
in presenti.

Supposito autem, quòd actus consequens
& moraliter certè connexus, sit & maneat
verum peccatum (ut in casu proposito manet)
& aliquis diceret, occasionem proximam, in
quantum talem, nullo casu distingui moraliter
ab ipso peccato, nonne dilucidè sequeretur,
sicuti, non obstante gravissimâ necessitate,
illicitum est velle peccare; ita pari passu illi-
citurum esse, velle illam occasionem, quæ mo-
raliter est ipsum peccatum?

Dices cum Herinx parte 2. disp. 7. n. 72.
Urgente necessitate potest, & debet poenitens
sperare de divina bonitate & gratia, adhibitis
cautelis suggerendis, se non lapsurum in oc-
casione, quam alioquin paratus esset dimittere;
sicut sperare debet & absolvi potest, cui vitare
occasionem est physicè impossibile, v. g. ob
periculum in propria carne, ob inevitabilem
conclusionem in eodem loco cum concubina
&c.

Sed contra; si potest sperare de divina
bonitate se non lapsurum, jam non erit occasio
proxima, sed tantùm remota; sicuti quando
adhibet media extraordinaria, quibus pruden-
ter sperat homo se præservare à peccato, ut
ipse Herinx docet n. 70. ergo non est casus,
de quo queritur.

Et sanè ponamus aliquem, qui in iisdem
circumstantiis sæpiùs peccavit, quomodo po-
test ille hâc vice sperare de bonitate divina
se non lapsurum? Si enim bonitas divina,
non obstante extremâ necessitate proximi,
non custodivit ipsum à lapsu primâ vice, nec
2. nec 3. quo fundamento talis potest sperare,
quòd vigesima vice eum custodiet? Deinde
ponamus, quòd Deus revelasset ipsi, quòd
peccaret, saltem tunc non potest sperare
de speciali bonitate divina. Et de illo casu
queritur.

Nec valet argumentum ab impossibilitate
physica, ad morale; quia nec ipsa fornicatio
crit peccatum, si est physicè impossibile
eam vitare. Numquid inde rectè inferitur,
ergo etiam non erit peccatum, si est moraliter
impossibile eam vitare, v. g. quia vel forni-
candum est, vel moriendum? Liqueat sanè
quòd illa Consequentia non valet; ergo si-

militer, licet impossibilitas physica excuset
à peccato occasionem proximam, non ideo
impossibilitas moralis; quia cum impossibili-
tate moralis sit libertas sufficiens & necessaria
ad peccandum; secùs cum impossibilitate
physica.

Institas cum Aliquibus; possum desiderare
amico, aut saltem permittere, ut incidat in
aliquod peccatum, ad hoc ut caveat à multis
aliis, in quæ caderet, si illud non commit-
teret.

Eslo, quid tum? Ergo possum mihi ipsi
desiderare, ut incidam in aliquod peccatum,
ad hoc ut caveam à multis, in quæ caderem,
si illud non committerem. Existimas, quia
Consequentia ista tenet? Consequenter exi-
stimare debes, quòd sicut possum Deum orare,
ut permittat peccatum proximi, quando illa
permisso est effectus prædestinationis ipsius,
ita quoque possum orare, ut Deus permittat
me peccare, quando similiter illa permisso
est effectus meæ prædestinationis: quod an
verum sit, nolo diutius disputare, disparita-
tem superiùs assignavi, cui hæc non placet,
querat meliorem; vel consequenter totum
admittat, & explicet nobis, quare potius
possum desiderare mala facere, ut eveniant bona,
quàm facere mala, ut eveniant bona.

Deinde perquiro; absolutè parato com-
mittere peccatum mortale, possum persuadere,
ut potius committat peccatum veniale? Planè,
inquis, quia hoc est non tam suadere peccatum
minus, quàm abstinentiam à peccato majori,
quæ abstinentia indubiè licita est. Quero rur-
sum, ut aliquis evadat mortem temporalem,
aut aliud damnum æquivalens, possum ei
suadere ut peccet mortaliter vel venialiter?
Nemo audeat affirmare. Cur hoc? Quia quod-
libet peccatum est majus malum, quovis
malo temporali, & non obstante, quòd sit
necessarium ad evitandum istud malum, manet
peccatum.

Prorsus, reponis; sed permanentia in oc-
casione proxima peccati, quando est necessaria
ad evitandum grave damnum corporale, non
est peccatum: non enim intenditur peccatum
moraliter connexus, sed tantùm evitatio
damni temporalis, ad quam impertinenter
se habet peccatum; adeoque peccatum non est
voluntarium neque in se, neque in causa.

Veluti, secundùm Multos, Sampsoni non
erat propria mors voluntaria, nequidem in
sua causa (ideoque excusant ipsum à peccato)
quia ruina domus, quæ seipsum cum hostibus
oppressit, duplicem habebat effectum, æquè
immediatum; unum bonum, scilicet mor-
tem hostium; alterum malum, nimirum pro-
prium mortem; & bonus effectus, qui solùm
expressè intendebatur, alterius malitiam eli-
debat.

Ergo similiter in casu Conclusionis; cum

276.
Instantia

Solutus

277.

Proponitur
duplex quæ-
stio ab Au-
ctore, & re-
ponio ad
primam.

Responde-
tur ad se-
cundam.

X x x 3 perma

permanetia in occasione proxima duplicem habeat effectum, aut quasi effectum, æquè immediatum, & necessarium, videlicet evitacionem mortis, & peccatum, v. g. fornicationis; evitatio mortis, quæ sola expressè intenditur, alterius malitiam elidet; immo peccatum non est effectus, nisi merè per accidens, utpote consequens ex libera voluntate peccantis, qui posset non peccare si vellet. Adde, fieri posse, ut evitatio damni sit effectus magis immediatus.

278.
Rejicitur ab
Auctore.

Respondeo; etiam fieri potest, ut peccatum sit effectus magis immediatus, v. g. ut Confessarius prius peccet audiendo Confessionem; quàm absolvat penitentem in extrema necessitate; ut prius peccet cum concubina, quàm baptizet parvulum, moriturum absque Baptismo. Præterea evitatio damni non magis est effectus per se, quàm peccatum; nam, ut patet in exemplis mox allegatis, pender à libera voluntate Confessarii auditæ Confessione absolvere, vel non absolvere, pender à libera voluntate illius, qui intravit domum concubinæ, baptizare parvulum morientem, vel non baptizare.

bonitas
unius effe-
ctus in casu
proposito
non elidit
malitiam
alterius.

Denique perspicuè manifestum est, bonitatem unius effectus non elidere malitiam alterius; quia fornicatio cum concubina æquè mala est, sive conjugatur Baptismo parvuli jam morientis, sive non conjugatur. Ex quo apparet magna disparitas inter hoc exemplum, & exemplum Samplonis; nam propter conjunctionem mortis propriæ cum morte inimicorum, mors propria, quæ alioquin fuisset peccaminosa, desit esse peccaminosa secundum illos Doctores; quia quæ aliàs fuisset mors directa, jam solum erat indirecta, de quo alibi plura diximus, quæ non est opus hic repetere. Vide disp. 2. sect. 1. conclu. 7. ubi de projectione parvuli in flumen, cum certa ejus submersione.

279.
Quare in
Conclusi-
onem addatur
Forti.
Sanchez.
Salas.
Palao.
Baf. Pontius.
Joan. Sanchez.
Lugo.
Dicastillo.
Arriaga.
Diana.
Herincx.

Merito ergo in ultima parte Conclusionis addidi ly *Forti*, ut ostenderem incertitudinem sententiæ alioquin satis communis, pro qua videri possunt Suarius disp. 32. sect. 2. n. 4. Sanchez lib. 1. Sum. cap. 8. n. 3. Salas 1. 2. q. 6. a. 6. tr. 3. disp. 3. sect. 1. n. 31. Palao tom. 1. tr. 2. de peccat. essentia disp. 2. puncto 9. §. 3. n. 8. Basilius Pontius l. 5. de Matr. c. 35. n. 4. Joannes Sanchez in Select. disp. 10. n. 8. Lugo disp. 14. sect. 10. Dicastillo disp. 6. n. 19. Arriaga disp. 38. sect. 5. Herincx supra, Diana 3. parte tr. 4. resol. 269. & alibi.

Hoc firmissimè tene, & nullatenus dubites, multà opus esse consideratione & prudentiâ Confessarii, in discernenda & decernenda debita gravitate illius mali, ad quod evitandum, alioquin verè imminens, nec alio modo impedibile, penitens potest se exponere periculo proximo peccati; non enim sufficit

quodcumque malum, sed oportet sit respectivè grave, id est grave comparatione peccati, cujus periculo proximo penitens se exponit.

Joannes Sanchez in Select. disp. 10. n. 20. sic ait: Infero duodecimò & ultimò, negandum non esse Absolutionem ei, qui sua concubina, quam domi habet, mutuo dedit centum aureos, quorum recuperandorum spes nulla supererit, si domo illam ejiciat. Vel è contrà, si fœmina non recuperata esset centum sibi debita, si domum concubinari desereret; dictum est enim supra, quòd nullus teneatur occasionem proximam vitare cum magno suo detrimento; nec tunc dicitur velle occasionem, sed permittere; cum non abigere occasionem, non oriatur, quia veli penitens in illa permanere, sed quia veli non incurere damnum quod abjectâ occasione obtineret. Unde nec tenebitur domo ejicere concubinam, si concubinario sit nimis utilis ad lucrandum bona temporalia mediâ negotiatione. Sicut enim qui dives est, & officio laborioso fungitur, ut ferrarii vel lignarii, altitudo non est in die jejunii ab officio cessare, nec qui ad nundinas properat, tenetur, in die festivo audire missam, si ob id occasio accedendi elabatur, quantumcumque intendat ad nundinas ire causâ augendi lucrum, sic nec concubinam ejicere erit obnoxius concubinario, si ex ejectione magnam emolumentum esset non acquisiturus; sufficit namque proponere deinceps non peccare. Immo etiam concubina nimis utilis esset ad oblectamentum concubinari, vulgò, *Regalo*, dum deficiente illa nimis ægrè ageret vitam; & alia epale rædio magno concubinarium afficeret, & alia famula ad id nimis difficile adinventur, ejicere illam non erit concubinario obligandus; quia oblectamentum in dictis circumstantiis est majoris æstimationis, quàm quodcumque bonum temporale, ob quod fas erit cuique admittere fœminam ad sui famulatum, quantumcumque metuat labendi periculum, si aliam non inveniat paris qualitatis illis in rebus, quæ sibi sunt maximè utiles. Hac utique Sanchez.

Sed an hæc sint probabilia (inquit Diana tom. 5. tract. 14. resol. 108.) aliis judicandum relinquo; quilibet enim tenetur saluti propriæ consulere, etiam cum aliquo corporali & temporali detrimento. Ita hic Auctor. Ego cum Arriaga supra n. 35. judico illos casus omnino esse improbabiles; quia ut gratiam faciant concubinario in uno puncto centum aureorum, aut sapidiorum ciborum, vel alicujus luci temporalis, reddunt illum totà vitâ gravissimè peccantem, & obnoxium mille periculis æternæ damnationis. Si aliquis detur casus, in quo liceat se exponere periculo proximo peccandi mortaliter, erit calus extremè periculi æternæ salutis, aut vitæ corporalis, vel

vel alterius boni, iudicio prudentum æquivalentis.

Et verò post hæc scripta, prodiit decretum Sanctissimi Domini nostri Alex. 7. de die 18. Martii a. 1666. in quo ad minus tamquam scandalosam damnat ac prohibet hanc propositionem: Non est obligandus concubinaris ad evitandam concubinam, si hæc nimis utilis esset ad oblectamentum concubinaris, vulgo Regalo, dum deficiente illa nimis agere avertet viam & alia epula radio magno concubinaris afficerent, & alia famula nimis difficile inveniretur.

Cæterum si à me queritur, an hæcenus dicta tantum intelligenda sint de occasione proxima peccati determinati, v. g. fornicationis; an verò etiam intelligi possint & debeant, de occasione proxima peccati indeterminati, v. g. si quis ex societate alterius experiat, se ordinariè induci ad peccandum mortaliter, sive peccato furti, sive fornicationis, sive alicujus alterius speciei.

Respondeo citius, me non videre rationem disparitatis; quippe non minus teneor vitare peccatum indeterminatum, quam determinatum; immo fortè magis, cum tunc exponerem me periculo cujuscumque peccati gravissimi, v. g. blasphemiar; aliàs solum periculo peccati minoris, v. g. fornicationis, ac proinde non minus pecco, exponendo me periculo peccati indeterminati quam determinati, quando æquè commodè utrumque periculum possum evitare.

Quod addo; quia fieri potest ut non sine maxima difficultate auferatur causa peccandi in communi, seu causa peccati indeterminati; cum aliàs facillimè possit evitari causa peccati determinati. Exempli gratià, aliquis experimento didicit, se ex aspectu foeminarum indifferenter sapièssimè graviter ruere; ut autem hoc periculum declinaret, deberet se à communi hominum consortio separare, tantumque ibi esse, ubi nulla ei foemina occurreret, quod, ut patet, difficillimum est.

Alius experimento didicit, tantum se peccare mortaliter ex aspectu hujus foeminae in particulari; ut autem hoc periculum declinet, sufficit v. g. ut tali hora maneat domi, ut non transeat per talem plateam &c. quæ liquet non adeò difficulter fieri posse.

Aliud exemplum, aliquis moraliter certus est, quòd, si maneat in mundo, aliquando peccabit mortaliter hoc vel illo peccato indeterminato; putas quia tenebitur intrare Religionem, ut illud periculum evitet? Non est credibile.

Loquimur ergo in casu, quo æquè facile declinatur periculum peccati indeterminati, atque determinati, v. g. scio quòd intrando istam domum peccabo peccato fornicationis determinatè, & intrando hanc domum peccabo peccato fornicationis, vel adulterii, vel furti

&c. indeterminatè, & possum æquè commodè ingressum utriusque domus declinare, dico, quòd non minus, sed potius magis peccet, intrando hanc domum, cum periculo peccati indeterminati, quam intrando istam domum, cum periculo peccati determinati.

Si dixeris; inter ingressum hujus domus, & peccatum, debet mediare proxima tentatio ad tale peccatum in particulari, nulla autem est tentatio proxima ad peccatum in communi; ergo ingressus hujus domus non est occasio proxima.

Respondeo; occasionem dici proximam, non quòd inter illam & peccatum nihil mediet; sed quòd inter ipsam & certitudinem moralem peccati futuri nihil mediet. Alioquin non deberem vitare ludum, quamvis scirem, ejus occasione sapius me blasphemare; quia videlicet mediare debet tentatio, orta ex communiter accidentibus in ludo. Similiter non tenerem vitare transitum per plateam, quia mediare debet aspectus foeminae, ex quo oritur proxima occasio seu tentatio, quæ absurda sunt, dummodo certò moraliter illa ponenda sint, ex quibus oritur proxima tentatio ad tale peccatum in particulari. Ac proinde qui expertus est, jejunium hodiernum esse necessarium, ad vincendam tentationem crastinam, non debet expectare in crastinum; sed hodie debet jejunare, vel aliud remedium adhibere; quamvis debeat mediare tentatio; quia nimirum ex carentia illius remedii, sequitur moralis certitudo peccati futuri.

Deinde, sicut potest dari peccatum in communi, id est, actus, quo quis in genere amplectitur objecta naturæ grata, nihil curans de offensa divina, aut damnatione æternâ, cur similiter non possit dari tentatio proxima ad peccatum in communi? Non videtur dubitandum. Putas qui vellet peccare mortaliter, non determinando certam speciem peccati, non peccaret mortaliter? Scio quia non putas, & ideo nobiscum dic; caret sufficienti proposito, qui non vult deferere occasionem proximam peccati indeterminati, ubi & quando commodè potest eam deferere.

Sed quid si manens in occasione, ubi & quando commodè non potest eam deferere, semper relabatur? Nonne semper abolvendus est? Respondeo;

284. Objectos

Solvitur primo.

285. Solvitur secundò.

CON-